

• SEMPOZYUM TANITIMI

Uluslararası Gaziantepli Bedruddîn el-Aynî Sempozyumu ve II. Hadis İhtisas Toplantısı

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
10-11 Mayıs 2013, Atatürk Kültür Merkezi / Gaziantep

Arş. Gör. Nagihan YANAR*

---

§§§

Uzun yıllar süren Gerede Hadis meclislerinin ardından, sempozyum formatına dönüşerek ilki "I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu" adıyla Kıbrıs'ta düzenlenen hadisçiler toplantısının ikincisi bu yıl 10-11 Mayıs tarihlerinde, "Uluslararası Gaziantepli Bedruddîn el-Aynî Sempozyumu ve II. Hadis İhtisas Toplantısı" başlığıyla, bir zamanlar dünya çapında ilim merkezi olan, kalıcı eserler vermiş, pek çok ilim adamının doğup büyüdüğü, yetiştiği bir şehir olan Ayıntâb diye meşhur Gaziantep ilimizde gerçekleştirildi.

Yapılan istişareler sonucu hadis ihtisas toplantısının yanında, Gaziantep'in tarihi ve kültürel dokusuna mutabık olarak Ayntâb'da yetişmiş âlimlerin en meşhuru Mahmûd Bedrûddîn el-Aynî'yi ve eserlerini anmak üzere tertip edilen Bedrûddîn Aynî Sempozyumu, yurt içi ve yurt dışından hadisle meşgul olan yüz elli kadar akademisyenin katılımıyla 2011 yılında açılan ve iki yıldır eğitim öğretime devam eden Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin katkılarıyla gerçekleştirildi. Toplam altı oturumda sunulan yirmi beş tebliğle oldukça yoğun bir program olarak tertip edilen sempozyumun açılış konuşması Gaziantep

---

* Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı, e-posta: nagihan_yanar@hotmail.com

Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Akpınar tarafından gerçekleştirildi. Evliya Çelebi'nin Şehr-i Ayıntâb-ı Cihan nitelemesiyle sözlerine başlayan Akpınar, Gaziantep'de yetişen âlimlerden kısaca söz ettikten sonra Ayıntâb'ın en meşhur âlimi Bedruddîn el-Aynî hakkında bilgi verdi. Kendi tabiriyle çiçeği burnunda İlahiyat Fakültesi ile icra edilecek sempozyum hakkında açıklama yapan Akpınar, programın hazırlanmasında emeği geçen kişilere tertip heyeti adına teşekkürlerini sunarak konuşmasını sonlandırdı. Daha sonra sırasıyla Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Yavuz Coşkun, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. İbrahim Hatiboğlu ve Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Prof. Dr. Raşit Küçük'ün yaptığı selamlama konuşmalarıyla, sempozyum resmî açılışı tamamlanmış oldu.

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Osman Ateş'in başkanlığında gerçekleştirilen "*el-Aynî'nin Hayatı*" başlıklı **I. Oturum**'da dört tebliğ sunuldu. İlk konuşmacı Prof. Dr. Mehmet Eren, "*Keşfü'l-Kinâ: Âlimlerin Kimlik Bilgileri ve Bedruddîn el-Aynî'nin Biyografisi İçin Önemli Bir Kaynak*" isimli tebliğinde, Aynî'nin eserleri arasında fazla meşhur olmayan ancak özellikle telif asrından hicri dokuzuncu asrın ortalarına kadar çeşitli ilim dallarında yazılan eserler ve müellifleriyle ilgili geniş bir malumat sunan *Keşfü'l-kinâ*' adlı eserine dikkat çekti. Metot, muhteva ve kaynakları yönünden eseri kısaca tanıtan Eren, geniş bibliyografik bilgi sunması yönüyle eserin, İbnü'n-Nedîm'in *Fihrist*'inden sonra telif edilmiş önemli bir kaynak olduğunu dile getirdi. Ayrıca *Keşfü'l-Kına*'nın, Aynî'nin biyografisi ve eserleri hakkında da önemli bir kaynak olduğunu ifade eden tebliğci, künyeleri, nisbeleri ve lâkaplarıyla meşhur olan âlimlerin kimlik bilgilerini tam olarak tespit etme konusunda da eserin oldukça istifade edilebilir bir nitelik taşıdığını belirterek konuşmasını bitirdi. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Mustafa Ertürk tarafından yapıldı.

İlk oturumun ikinci tebliği "*Bedruddîn el-Aynî ve İlmî Seyahatleri*" başlığıyla Irak Musul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Halid Yusuf Salih tarafından sunuldu. Tebliğci, ilmî bir çevrede dünyaya gelen Aynî'nin, tek bir ilim dalıyla yetinmeyip pek çok ilim dalında ihtisaslaştığını, telif ettiği eserlerin, ilmi seyahatlerinin ve farklı dallara ait çok sayıda eseri okuttuğu talebelerinin onun ilmî vukûfiyetine işaret ettiğini belirterek Aynî'nin

hayatı, hocaları, talebeleri, rihleleri, okuduğu ve okuttuğu kitaplar hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Dr. Halid Yusuf Salih'in tebliğinin müzakeresini Yrd. Doç. Dr. Savaş Kocabaş yaptı.

Arş. Gör. Mehmet Fatih Yalçın, "Memlükler Dönemi Kahire'de Bir Müderris: Bedruddîn el-Aynî" isimli oturum üçüncü tebliğinde, Sehâvî'nin *ed-Dav'ü'l-lâmî* isimli eserinden hareketle tespit ettiği Aynî'nin öğrencileri hakkında, onun verdiği bilgiler ışığında çeşitli değerlendirmelerde bulundu. Böylece Yalçın, Aynî'nin hitap ettiği öğrenci profilini ortaya koymaya çalıştı. Tebliğci, Aynî'nin öğrencilerinin çoğunlukla Şâfiî olup Kahire dışından geldiğini, yetiştirdiği öğrenciler arasında kadı nâibliği, hankâh şeyhliği, imam-hatiplik gibi görevler üstlenenlerin yanı sıra en prestijli görev olan Mısır Kadılkudatlığı'na tayin olanların da bulunduğunu ancak genel olarak öğrencilerinin müderris olduğunu belirtti. Tebliğin müzakeresi Doç. Dr. Veli Atmaca tarafından yapıldı.

Müzakeresini Prof. Dr. Nevzat Aşık'ın yaptığı I. Oturumun son tebliği, "Bedruddîn el-Aynî ve Eserleri Hakkında Yapılan Çalışmalar" ismiyle Dr. Ferhat Gökçe tarafından sunuldu. Aynî'nin İslâmî ilimlerden, özellikle hadis, tarih, fıkıh ve Arap diline vukûfiyetini dile getiren Gökçe, söz konusu alanlarla ilgili kaleme aldığı eserleri ve bu eserler üzerine yapılan bazı çalışmaları kaydetti. Aynî'nin 60'ın üzerinde eser vermiş döneminin büyük bir âlimi olduğunu ifade eden tebliğci söz konusu eserlerden sadece 18 tanesinin yayımlandığını, 11 tanesinin yazma halinde çeşitli kütüphanelerde bulunduğunu, 34 tanesinin ise sadece ismen kaynaklarda zikredildiğini belirterek bu eserler üzerine yapılan çalışmalar ile ilgili de istatistiksel bilgiler sundu.

"Bir Şârih olarak el-Aynî" isimli II. Oturum'a Bayburt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Selçuk Coşkun başkanlık etti. Dört tebliğin sunulduğu bu oturumun ilk konuşmacısı "Aynî'nin Geçmiş Din ve Kültürlerden Nakil Konusundaki (Bazı) Hadisleri Yorumlama Yöntemi" isimli tebliğiyle Doç. Dr. Özcan Hıdır oldu. Tebliğinde Aynî'nin gözlerden uzak kalmış bir yönü olan geçmiş din ve kültürlerle yönelik bilgisi ve ilgisine dikkat çeken Hıdır, *Umdetü'l-kârî* adlı eserinde yorumladığı bazı hadislerden hareketle Aynî'nin, Ehl-i Kitab hakkındaki yorumların, Kur'an ve sünnetten yapılan ilgili nakiller ile İslâm âlimlerinin bunlara dair görüşlerinden oluştuğu "outsider (dışarıdan bakış)" bakış açısına sahip olduğunu,

geçmiş din ve kültürlere dair bilgi ve nakillerde bulunmadığını dile getirdi. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Yusuf Ziya Keskin tarafından yapıldı.

II. Oturumun ikinci sunumunu “*Aynî'nin Hadisleri Kronolojik Olarak Değerlendirmesi (Ezan'ın teşriî, Buda'a kuyusu ve mut'a nikâhı örneğinde)*” başlıklı tebliğiyle Yrd. Doç. Dr. Recep Tuzcu yaptı. Aynî'nin tearuz içeren rivayetlerde yer alan bilgileri, kronolojik açıdan dikey ve yatay olarak değerlendirmelere tabi tuttuğunu öne süren Tuzcu, onun “Hadisleri kronolojik tasnifle okuma ve değerlendirme” yönteminin, hadisler arasında görülen tarih yanlışlığı konusundaki problemleri gidermede ve hadisin vurûd tarihini tespit etmede önemli bir yöntem olduğunu dile getirdi. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Adil Yavuz tarafından yapıldı.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Dinçoğlu, “*Sünenü Ebî Dâvud Şerhi Çerçevesinde Aynî'nin Hadis Tahlili Ve Tenkid*” başlıklı oturumun üçüncü tebliğinde, Aynî'nin hadis alanında ikinci şerh çalışması olup tamamlanmamış olan *Şerhu Süneni Ebî Dâvud* ismiyle maruf şerhini katılımcıların ilgisine sundu. Dinçoğlu, kalfalık dönemi eseri olarak tavsif ettiği Aynî'nin söz konusu şerhinin, Buhârî'nin *Sahih*'i üzerine kaleme aldığı *Umdetü'l-Karî* adlı şerhi kadar zengin bir içerikte olmadığını bununla birlikte hadislerin tahlil ve tenkidinde önemli bilgiler içeren, fıkıh merkezli olup özellikle Hanefî fıkının delilleri ve tevilini ortaya koyma açısından yazılmış bir şerh olduğunu ifade etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Mahmut Yeşil tarafından yapıldı.

Müzakeresini Prof. Dr. Osman Güner'in yaptığı II. Oturumun son tebliği, “*Megâni'l-Ahyâr Fî Şerhi Esâmî Ricâli Meâni'l-Âsâr*” isimli Eseri Bağlamında Aynî'nin Ricâl Tenkidi Ve Edebiyatındaki Yeri” ismiyle Arş. Gör. Sezai Engin tarafından sunuldu. Engin, Aynî'nin fıkhu'l-hadis literatürünün en önemli kaynaklarından biri olan Tahâvî'nin, *Meâni'l-âsâr* adlı eserinin ricalini, alfabetik olarak okuyucunun hizmetine sunduğu *Megâni'l-ahyâr* adlı eserinde, Tahâvî özelinde Hanefî ulemasına ve ricâline yöneltilen eleştirilere cevap verdiğini kaydetti. Engin, Aynî'nin söz konusu eserini her ne kadar Tahâvî'nin ricâlini tezkiye amacıyla kaleme almış olsa da eserde yer alan zayıf ve meçhul râvîleri de tenkit etmekten geri durmadığını da ifade etti.

“*El-Aynî'nin Hadis Şârihlerine Tesir*” isimli günün son oturumu olan **III. Oturum**, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bilal Saklan başkanlığında gerçekleştirildi. Üç tebliğin sunulduğu bu oturumda ilk konuşmacı “*Hadis Şerh Yöntemi Açısından Aynî'nin Günümüze Yansıyan Bazı Tesirleri*” başlıklı tebliğiyle Prof. Dr. Talat Sakallı idi. Günümüzde hadis yorumlamaya dair metodolojik tartışma ve arayışlarda Aynî'nin şerh metodunun esas alındığını, bazı problemlerin çözümünde temel kaynaklardan biri olarak kullanıldığını ifade eden Sakallı, Aynî'nin, muasır İbn Hacer'in eserine bir nevi reddiye olarak yazmış olduğu şerhinin günümüz akademik tartışmalarına bir zemin teşkil ettiğini dile getirdi. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Abdülkadir Evgin tarafından yapıldı.

Yrd. Doç. Dr. Zişan Türcan, “*Bedruddin el-Aynî'nin Hadis Şerh Geleneğinin Dönüşümündeki Yeri*” isimli oturumun ikinci tebliğinde, hadis şerh geleneğinin genel özelliklerinden ve Aynî ile birlikte hadis şerhinde değişen özelliklerden bahsetti. Bu bağlamda hadis şerhlerindeki dönüşümün göstergelerinden biri olarak, Aynî'nin hadislerin tahriri ve farklı tarikleri zikretme amacının ilk dönemlerdekinden farklı olarak, metnin anlamına ilişkin kendi kanaatlerini teyit, bir hadisin bütün boyutlarını açığa çıkarma ve rivayetlerin yaygınlığını göstermek olduğunu dile getiren Türcan, ayrıca kelime tahlilleri ve gramatik çözümlerinin de çok daha ayrıntılı olarak ele alındığını, farklı görüşlerin delilleriyle beraber zikredilerek söz konusu delilleri kullanma yöntemlerinin de tartışıldığını, şerh edilen eserin yapı ve sistematığının, şerh üzerinde etkili olduğunu ifade etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Nevzat Tartı tarafından yapıldı.

Oturum son tebliği, “*el-Aynî'nin Hadis Şerhçiliğinde Hattâbî'nin Etkisi*” ismiyle Prof. Dr. Salih Karacabey tarafından sunuldu. Hadis şerh çalışmalarının önemli ismi Aynî'nin, Buhârî'nin *Sahih'i* ile Ebû Davud'un *Sünen*'inin ilk şârihi Hattâbî'den ne ölçüde etkilendiği konusunda önemli tespitlerde bulunan Karacabey, Aynî'nin gerek isim vererek gerekse isim vermeden Hattâbî'nin, başta kelimelerin okunuş, anlam ve köklerine dair değerlendirmeleri olmak üzere hadisler hakkındaki izah ve yorumlarından büyük ölçüde nakillerde bulunduğunu, görüşlerine katılmadığı veya değerlendirmelerini yeterli bulmadığı

noktalarda ise bu durumu nezaket içerisinde bildirdiğini dile getirdi. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Ahmet Yıldırım tarafından yapıldı.

Sempozyumun ikinci günü, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Saffet Sancaklı'nın başkanlığında gerçekleştirilen "*İhtilâflar Karşısında el-Aynî*" isimli **IV. Oturumla** başladı. Beş tebliğin sunulduğu oturumun ilk tebliğcisi, "*el-Aynî-İbn Hazm İlişkisi*" konu başlığıyla Prof. Dr. Bünyamin Erul idi. Aynî'nin özellikle siret ile ilgili konularda zahiriye mezhebine bağlı İbn Hazm'ın eserlerini bir bilgi kaynağı olarak görüp oralardan nakillerde bulunduğunu, zaman zaman da onun farklı görüş ve hükümlerini eleştirmeksizin kaydettiğini ifade eden Erul, buna karşın pek çok konuda İbn Hazm'ın görüşlerini reddederek Ebû Hanife'ye yönelttiği tenkitlere cevap verdiğini de dile getirdi. Tebliğin müzakeresini Prof. Dr. Zekeriya Güler yaptı.

Prof. Dr. Abdullah Kahraman'ın sunduğu "*Bedrüddin el-Aynî'nin Remzü'l-hakâik Adlı Eseri ve Bazı Fikhî Meselelere Yaklaşımı*" isimli oturumun ikinci tebliğinde, *Umdetu'l-kârî* adlı meşhur eseri sebebiyle hadisçi kimliği ile tanınan Aynî'nin aynı zamanda mütebahhir bir fıkıh âlimi olduğuna dikkatleri çeken Kahraman, Aynî'nin Neseffî'nin *Kenzü'd-dekâik* adlı eserine yazmış olduğu şerhinden hareketle onun eserdeki metodunu, furuu fıkıh bilgisini ve bazı fikhî meselelere yaklaşımını ortaya koydu. Bu bağlamda Aynî'nin eserde geçen hadisleri, kaynaklarıyla zikredip hadis kritiği yaptığını, lügavi ve istilâhî izahlarda bulunduğunu, dört mezhebin bazen de Zahirilerin görüşlerine yer vererek kendi tercihini de belirttiğini ve bazı furu konularını usul-i fıkıhla temellendirdiğini ifade eden Kahraman, Aynî'nin gizli kalmış fıkıhçı kimliğinin de müstakil çalışmalara konu edilmesinin zaruretine işaret ederek sözlerini bitirdi. Tebliğin müzakeresi Doç. Dr. Hayati Yılmaz tarafından yapıldı.

Müzakeresini Doç. Dr. Muhammet Yılmaz'ın yaptığı oturumun üçüncü tebliği "*el-Buhârî'nin Hanefîler İçin Kullandığı "Bazı İnsanlar" İfadesine Yönelik Bedrüddin el-Aynî'nin Değerlendirmeleri*" başlığıyla Doç. Dr. Kadir Gürler tarafından sunuldu. Gürler tebliğinde, Buhârî'nin genel olarak hanefilere özelde ise Ebû Hanife'ye yönelik olarak kullandığını öne sürdüğü 'bazı insanlar' ifadesine, *Umdetu'l-kârî* bağlamında Aynî'nin yapmış olduğu değerlendirmeleri ele aldı. Pek çok yerde Buhârî'yi tenkit eden Aynî'nin, Buhârî'nin Hanefilere

yoğun eleştiri yönelttiği yirmi beş konuda aşırıya gittiğini hatta bu eleştirilerin niteliğinin daha ziyade karalama amaçlı olduğunu iddia ettiğini dile getiren Gürler, Aynî'nin, Buhârî'nin söz konusu tavrını Hanefilerin ileri sürdüğü görüşlerdeki bazı ince noktaları anlayamamasına bağladığını da ifade etti.

Oturumun dördüncü sunumu, Yrd. Doç. Dr. Ahmed Snober'in hazırladığı, "*el-Aynî ile İlk Dönem Münekkitler Arasındaki Hadislerin Hükmü Konusundaki İhtilâflar*" başlıklı tebliğdi. Snober'in tebliğinde ele aldığı, ziyadetü's-sika konusunda Aynî'nin görüşleri ile mütekaddim münekkitlerin görüşlerinin mukayesesi, Aynî'ye göre rical tenkidi, Aynî'nin hadis tenkidinde illet konusundaki yaklaşımları ile Aynî'ye göre hadis ilminin gelişim süreci gibi konular, mazereti sebebiyle programa katılmadığı için Doç. Dr. Bekir Kuzudışlı tarafından sunuldu. Snober'in tebliğinin müzakeresi Yrd. Doç. Dr. İbrahim Selkînî tarafından yapıldı.

Oturumun son tebliği "*el-Aynî'nin Fıkhın Dışında Kalan Rivayetlere Yaklaşımı Üzerine Bazı Mülahazalar*" ismiyle Dr. Mahmut Demir tarafından sunuldu. Bir hadisten ahlâkî ve fıkhî pek çok hüküm çıkarma noktasında oldukça başarılı olan Aynî'nin fıkhî bir mesele ile ilgili olmayan ihtilâflı rivayetlere getirdiği çözümlerde de aynı başarıyı sağlayıp sağlamadığını, ele aldığı bazı örnekler çerçevesinde tartışan Demir, Aynî'nin ahkâm ifade etmeyen rivayetlere getirdiği yorumlarda çekingen, muhafazakâr ve teslimiyetçi olduğunu ve sünnî çizgiyi aşma endişesi taşıdığını ifade etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Musa Bağcı tarafından yapıldı.

"*Fıkıh ve Tefsir Alanlarında el-Aynî*" başlıklı **V. Oturuma** Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ramazan Ayvallı başkanlık etti. Dört tebliğin sunulduğu oturumun ilk konuşmacısı "*Kitâbü't-Tefsîr ve Kitâb-ü Fedâilî'l-Kur'ân Çerçevesinde Bedreddin el-Aynî'nin Tefsirciliği*" başlıklı tebliğiyle Prof. Dr. Abdülhamit Birışık idi. Kur'ân ilimleri ve Kur'an tefsirine dair herhangi bir kitabı bulunmaması sebebiyle genellikle bir müfessir olarak kabul edilmeyen Aynî'nin, Buhârî'nin *Sahih*'inde geniş bir şekilde yer verdiği 'Kitâbü't-Tefsir' ve 'Kitâb-ü Fedâilî'l-Kur'ân' adlı bölümleri üzerine yapmış olduğu şerhten hareketle esasen aynı zamanda bir müfessir kimliğine de sahip olduğunu ifade

eden Birişik, Aynî'nin ihmâl edilmiş bu yönünün de ilmî araştırmalara konu edilmesinin gerekliliğine işaret etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Mesut Erdal tarafından yapıldı.

Prof. Dr. Ali Akpınar'ın müzakeresini yaptığı oturumun ikinci tebliği "*Tefsir Disiplini Açısından Umde Şerhî*" ismiyle Prof. Dr. Gıyasettin Arslan tarafından sunuldu. Aynî'nin şerhini tefsir disiplini açısından inceleyen Arslan, zaman zaman hadislerin yorumlanmasında ayetlerden delil getiren, ayetle hadisi tefsir eden Aynî'nin, çoğu zaman ayetleri, tefsir disiplinine ve Kur'ân'ın genel ruhuna uygun yorumlamış olsa da ele aldığı bazı örneklerden hareketle, yer yer Kur'ân'a aykırı yorumlar da yaptığını iddia etti.

Oturum üçüncü tebliği "*Umdetü'l-Kârî'de Bedruddîn el-Aynî'nin Tefsir Usulü*" başlığıyla Dr. Abdusselam Muhsîn Yusuf tarafından sunuldu. Tebliğinde öncelikle Buhârî'nin *Sahih*'in İslâm âlimleri ve Müslümanlar nezdindeki saygınlığını işaret eden Abdusselam Muhsîn, *Umdetü'l-Kârî*'nin, Buhârî şerhleri arasındaki yeri ve önemine dikkat çekti. *Umdetü'l-Kârî*'deki tefsir ile ilgili rivayetlerin çokluğunu dile getirerek Aynî'nin tefsir rivayetlerini ele alırken takip ettiği ilmi metodu ve tefsir usulü ile ilgili görüşlerini sundu. Tebliğin müzakeresini Yrd. Doç. Dr. Ebu Ömer Samir Sayyed yaptı.

"*Bedreddîn el-Aynî'nin Sahih-i Buhârî'deki Konu Başlıklarının Tasnifine İlişkin Açıklamalarının Klasik Fıkıh Sistematiği Açısından Değerlendirilmesi*" ismiyle Yrd. Doç. Dr. Ayhan Hira'nın sunduğu oturumun son tebliğinde, ahkâm hadislerinden oluşan sünen türü eserler kadar olmasa da, Buhârî'nin *Sahih*'inin de konu başlıklarının genel olarak fıkıh kitaplarıyla uyum içerisinde olduğunu dile getiren Hira, hadis ve fıkıh kitaplarındaki başlıkların nakil yoluyla gelen bilginin, belli bir mantık çerçevesinde tasnif edildiğini ortaya koyduğunu ifade etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Abdullah Kahraman tarafından yapıldı.

Sempozyumun son oturumu olan "*Arapça-Tarih Alanlarında el-Aynî*" isimli **VI. Oturum**, Prof. Dr. Emin Aşıkutlu'nun başkanlığında gerçekleştirildi. Beş tebliğin sunulduğu oturumun ilk tebliği, Prof. Dr. Yakup Civelek ile Öğr. Gör. Ceyhun Ünlüer tarafından hazırlanan "*Bedruddîn el-Aynî'ye Göre Arap Nahiv Usulü Ve İstişhâd (Umdetu'l-Kârî Örneği Bağlamında)*" isimli tebliğdi. Öncelikle nahiv usulü konuları ve dayanaklarının genel olarak incelendiği tebliğde, nahiv kurallarının tespitinde hadisle istişhâd konusu ele alındı. Genellikle muhaddis ve şârih kimliğiyle tanınan Aynî'nin, *Umdetü'l-Kârî* adlı eserinde,

hadisleri bir dilci gibi ele alıp, nahiv kurallarının tespitinde istişhâd olarak kullandığının dile getirildiği tebliğde, istişhâd malzemesi olarak kendisinin özellikle şiir yerine hadisleri tercih ettiği de ifade edildi. Tebliğin müzakeresini Prof. Dr. Nihat Yatkın yaptı.

Oturumun ikinci tebliği "*Bedruddîn Aynî'nin "Umdetü'l-Kârî Şerh-i Sahîhi'l-Buhârî" Adlı Eserinde Hadisleri Şerh ve Tahlilinde Arap Dili ve Gramerini Kullanmadaki Yöntemleri*" ismiyle Yrd. Doç. Dr. Fikri Güney tarafından sunuldu. Aynî'nin Arap dilinde yetkin bir âlim olmasına katkı sağlayan hocaları hakkında kısa bir bilgi vererek tebliğine başlayan Güney, hadisleri şerh ederken önceki âlimlerden yaptığı nakilleri yorumlama, nahvin temelini oluşturan esaslardan sema', kıyas, ta'lîl ve te'vîl'i kullanma ve bu konularda bir takım yorumlarda bulunma gibi açılardan Aynî'nin nahiv ilminde belirgin bir yeteneğe sahip olduğunu ifade etti. Tebliğin müzakeresi Prof. Dr. Cemal Ağırman tarafından yapıldı.

"*Bedruddîn el-Aynî'ye Göre Belağat Yönünden Nazım ve Delaletleri*" isimli oturumun üçüncü tebliği Irak Musul Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Abdulkadir Abdullah Fethi tarafından sunuldu. Aynî'nin, diğer İslâmî ilimler yanında, belağat sahasında da önemli bir şahsiyet olduğunun ifade edildiği tebliğde, onun *Umdetü'l-Kârî* ve *Şerhu's-Şevâhid* adlı eserlerinde meânî, beyân ve bedî' ilimlerine dair verdiği örnekler dinleyicilerin ilgisine sunuldu. Tebliğin müzakeresi Yrd. Doç. Dr. Ayhan Erdoğan tarafından yapıldı.

Müzakeresini Yrd. Doç. Dr. Salih Keskin'in yaptığı oturumun dördüncü tebliği "*Historiographical Process in al-'Aynî's 'Iqd al-Jumân: a Case-Study on His Use of Sources for the Year 701 H.*" ismiyle Ass. Prof. Dr. Luca Pizzocheri tarafından sunuldu. Pizzocheri tebliğinde, Aynî'nin *Ikdu'l cum'a fî tarihi ehli'z-zaman* adlı eserinde kullandığı tarihi kaynaklardan söz ederek, Aynî'nin gerçek bir tarihçi gibi davranmadığını, mevcut kaynaklardaki bilgiyi muhafaza edip olduğu gibi aktardığını iddia etti. Aynî'nin kendi eserleri ile alıntı yaptığı kaynaklardan karşılaştırmalı olarak getirdiği örneklerle konuyu tartışan Pizzocheri, Aynî'nin kaynak eserlerdeki tarihi bilgileri seçip yeniden ele alma bakımından takip ettiği metodu ortaya koydu.

Sempozyumun ve VI. Oturumun son tebliği "*Four Chronicles Attributed to Bedruddîn al-Aynî*" ismiyle Konan Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Ass. Prof. Dr. Nobutaka Nakamachi tarafından sunuldu. *Ikdu'l cum'a fî tarihi ehli'z-zaman* adı altında

Aynî'ye atfedilen dört tarih eserini el yazmalarından inceleyen Nakamachi, esasen bu dört çalışmanın birbirinden bağımsız eserler olduğunu ifade etti. Tebliğin müzakeresini Prof. Dr. Özcan Hıdır yaptı.

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Akpınar'ın başkanlığında gerçekleştirilen kapanış ve sempozyumu değerlendirme oturumunda sırasıyla Prof. Dr. Talat Sakallı, Prof. Dr. Zekeriya Güler, Prof. Dr. Bünyamin Erul, Doç. Dr. Mehmet Özşenel olmak üzere dört konuşmacı sempozyum ile ilgili kanaatlerini belirtti. İki gün boyunca oldukça yoğun bir şekilde devam eden sempozyum, Prof. Dr. Ali Akpınar'ın kapanış konuşmasıyla sona erdi.

Daha fazla akademisyenin iştirak edebilmesi açısından sempozyum ile birlikte planlanan geleneksel Hadis İhtisas Toplantısı, sempozyumun ilk günü ve oldukça yoğun geçen üç oturumun arkasından yapıldı. Prof. Dr. Ali Toksarı'nın başkanlığında açılan toplantıda Prof. Dr. Bünyamin Erul, Prof. Dr. Bilal Saklan, Prof. Dr. Selçuk Coşkun, Prof. Dr. Ahmet Yücel ve Prof. Dr. Ali Osman Ateş olmak üzere beş hocamızdan genel olarak ilahiyat ve özelde hadis eğitiminde gördükleri mevcut problemleri dile getirmeleri istendi. Samimi bir ortamda, unvan dikkate alınmaksızın, salonda hazır bulunan her dereceden pek çok akademisyenin de kanaatlerini ifade ettiği, tecrübelerini paylaştığı toplantı geç saatlere kadar devam etti. Yapılan fikir teatisi neticesinde, hadis ihtisas toplantısında ele alınması gereken konuların daha geniş bir vakitte etraflıca tartışılması ve gerek lisans gerekse lisansüstü eğitimi daha verimli kılmak adına bilgi alışverişinde bulunularak ortak adımlar atılması amacıyla, sempozyum aralarına sıkıştırılan hadis ihtisas toplantılarının bir sonraki yıl müstakil olarak yapılması ve sempozyum konusunun bizatihi yaygın ve örgün eğitimin hadis öğretim problemlerine ayrılması gerektiğine karar verildi.

Sempozyumun bir sonraki yıl ev sahipliğini yapmak üzere yeni açılan Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Adana Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi talip oldu. Yapılan istişareler neticesinde III. Hadis İhtisas toplantısı ve sempozyumun anılan konu çerçevesinde Adana'da yapılması uygun görüldü.

İki gün boyunca altı oturumda sunulan emek mahsulü çok sayıda tebliğ ile Bedreddin el-Aynî, hayatı, çalışmaları, ilgi alanları ve gizli kalmış yönleriyle etraflıca ele

alındı. Yurt içi ve dışından, meşguliyeti hadis olan pek çok akademisyenin birbirlerinden haberdar olmasına vesile olan, farklı fakültelerde görev yapan, akademik hayata yeni adım atmış araştırma görevlileri ile bu sahada yıllarını tüketmiş tecrübeli bilim adamlarını aynı çatı altında toplayarak, sohbet etmelerine, araştırmalarını paylaşarak bilgi alışverişinde bulunmalarına, samimi bir ortamda sağlam dostlukların kurulmasına imkân sağlayan geleneksel hadis meclislerinin bu yılki sorumluluğunu üstlenen ve en güzel şekilde bu görevi ifa eden Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerine ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz.